

Reseptioanalyttinen näkökulma rangaistavan vihapuheen tarkasteluun

Kuinka aggressio otetaan haltuun?

Kielitieteen päivät 2015

Elina Vitikka

Helsingin yliopisto

Mitä on ”vihapuhe”?

- Miten ”vihapuhetta” voi määritellä lakien ja reseptioanalyysin avulla?
- Milloin teksti voidaan tulkita rangaistavaksi vihapuheeksi?
- Mitkä kielen ja kontekstin piirteet vaikuttavat tähän tulkintaan?

-
- Aineisto:
    - 2 blogitekstiä ja 8 Facebook-keskusteluryhmän seinälle kirjoitettua viestiä
    - tuomiot
  - Metodi:
    - lingvistinen reseptioanalyysi, jossa tekstin analyysin lähtökohtana on lukijan tulkinta

Lainsäädäntö ja vihapuhe

- Suomen lainsäädännössä ei rikosnimikettä ”vihapuhe”
- Tarve määritellä rangaistavan vihapuheen ja sananvapauden rajoja
  - Rangaistavan vihapuheen levittäminen Internetissä (2012)
- Rikoslaki:
  - Kiihottaminen kansanryhmää vastaan
  - Uskonrauhan rikkominen
- Perustuslaki, Euroopan ihmisoikeussopimus ja YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus:
  - Sananvapaus

Rangaistavuuden ehtoja

Tekstin on

- oltava uhkaava, panetteleva tai solvaava,
- kohdistuttava kansanryhmään,
- oltava julkinen, yleisön saatavilla.

- Lisäksi vaaditaan *olosuhdetahallisuutta*, eli kirjoittajan on oltava *tietoinen* yllämainituista olosuhteista → kirjoittajan intentio
- Kirjoittajan intention tulkinta riippuu tulkitsijasta (Rahtu 2006: 19; 2012: 234).

Kirjoittajan intention tulkitseminen

- Kirjoittaja ei ole ollut tietoinen teon rangaistavuudesta, koska
  - kirjoittaja on kiistänyt pyrkineensä loukkaamaan tai uhkaamaan tekstillä.
  - kyse on ollut poliittisesta puhevuorosta.
  - viestit on kirjoitettu päihtyneenä.
  - kirjoittaja ei ole tiennyt tekstin olevan julkinen.

Kirjoittajan intention tulkitseminen

- Kirjoittaja on ollut tietoinen teon rangaistavuudesta
  - metateksti
    - ”Onko tämä väite sopimaton?”; ”Ovatko nämä lauseet laittomia?”
    - ”täkyjen heittäly”
  - typografia
  - loukkaavien väitteiden toistaminen
- Kirjoittajan tuottajaroolin vaikutus intention tulkintaan?

Kiitos mielenkiinnosta!

elina.vitikka@helsinki.fi

Lähteet

Rahtu, Toini 2006: *Sekä että. Ironia koherenssina ja inkoherenssina*. Helsinki: SKS.

Rahtu, Toini 2012: Lingvistinen reseptioanalyysi tekstilajitutkijan palveluksessa. Teoksessa Vesa Heikkinen et al. (toim.) *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja* s. 433–440. Helsinki: Gaudeamus.

Vitikka, Elina 2014: Vihapuhetta vai ei? Reseptioanalyysia vihapuheen kielestä ja kontekstista. Pro gradu -työ. Helsinki: Helsingin yliopisto, suomen kieli.